

DISPUTATIO JURIDICA,

AD TIT. XI. LIB. L. DIGEST.

D E N U N D I N I S.

Q U A M,

F A V E N T E N U M I N E,

EX AUCTORITATE CLARISSIMI AC CONSULTISSIMI VIRI

D. H E N R I C I E R S K I N E,

D E N E W H A L L,

I N C L Y T Æ F A C U L T A T I S J U R I D I C Æ D E C A N I:

N E C N O N

Ex ejusdem F A C U L T A T I S Consensu et Decreto,

Pro ADVOCATI Munere consequendo,

Publicae Disquisitioni subjicit

JACOBUS GRAHAME, *Auct. et Resp.*

K

Ad diem 7. Martii, hor. loc. sol.

E D I N B U R G I:

Apud B A L F O U R et S M E L L I E,
Facultatis Juridicae Typographos.

M,DCC,XCV.

AIRIO REVERENDO.

D.D. D. REID

EDINBURGI, 4. Martii, 1795.

Imprimatur.

D. CATHCART.

WILLIAM ERSKINE.

JACOBUS GRAHAME.

VIRO REVERENDO,

THOMÆ REID, D. D.

TAM VITA QUAM SCRIPTIS PHILOSOPHO,

QUI, OPINIONIBUS ANTIQUIS HAUD ADDICTUS,

NOVARUM HAUD STUDIOSUS,

VERITATEM FAMÆ ANTEPONENS,

ET UNAM ET ALTERAM ASSECUTUS EST,

HOCCE OPUSCULUM

DEDICAT

JACOBUS GRAHAME.

DISTRIBUTION

BY THE FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION

U. S. DEPARTMENT OF JUSTICE

and other offices of the Government
and instrumentalities of government
conduct investigations and make recommendations
and furnish information to the appropriate

DISPUTATIO JURIDICA,

AD TIT. XI. LIB. L. DIGEST.

D E N U N D I N I S.

P R O O E M I U M.

LEGES Romanorum de Nundinis, adeo simplices sunt et breves, ut disceptationis locum vix praebeant. Multum (ut videtur) arbitrio magistratum erat commissum.

B

PRISCIS

6 DISPUTATIO JURIDICA,

PRISCIS temporibus Reipublicae Romanae, dies nundinales feriati erant, quibus scilicet forum litiis vacabat; postea, ex lege Hortensia, fasti, ut rustici, dum annonam venderent, justitiam emerent.

JUS nundinarum exercendarum, aut lege expressa constituebatur, aut longa consuetudine; non utendo per decennium, amittebatur.

CONCURRENTES ad nundinas quibusdam privilegiis et exemptionibus gaudebant. *imo*, Nemo cogi potuit annonam vendere minutatim, negotiatoribus constitutis, “qui utensilia emerent summatim, ne avocentur ab opere rustici.” *2do*, Negotiatores et alii nundinantes, in loco et tempore nundinarum, ob privata debita conveniri nequibant.

POENIS haud levibus, e contrario, obnoxii erant
qui nundinas monopolio exercendo impedirent.
Constitutio Constantini *De Monopoliis* ita praecipit:
“ Jubemus ne quis cujuscunque vestis, vel piscis,
“ vel pectinum forte, aut echini, vel cuiuslibet alte-
“ rius ad victimum vel ad quemcunque usum perti-
“ nentis speciei, vel cuiuslibet materiae, pro sua auc-
“ toritate, vel sacro jam elicito aut in posterum elici-
“ endo rescripto, aut pragmatica sanctione, vel sacra
“ nostrae pietatis adnotatione, monopolium audeat
“ exercere; neve quis, illicitis habitis conventioni-
“ bus, conjuret aut paciscatur, ut species diversorum
“ corporum negotiationis, non minores quam inter
“ se statuerint, venudentur. . . . Si quis au-
“ tem monopolium ausus fuerit exercere, bonis pro-
“ priis expoliatus, perpetuitate damnetur exilii.”

HODIERNIS temporibus, leges Romanas de nundinis multae civitates imitatae sunt. In Scotia, aliquantum diversae tamen, olim adscitae erant. Apud Anglos, nundinarum privilegia longius quam apud alias gentes sunt porrecta: per consuetudinem enim Angliae, res etiamsi furtivae, in nundinis venditae, si emptor in bona fide sit, vindicari nequeunt. In urbe Londinensi praesertim, ubi unusquisque locus et dies (die Dominico excepto) pro loco et die nundinarum habetur, haec consuetudo viget; et certe, si, in isto furum et latronum examine, actio rei vindicationis tam libere, quam apud Scotos, aut Romanos, aut alios populos probos, daretur, dominium rerum mobilium prorsus incertum esset et precarium.

QUAEDAM poenae quoque inter nos, sicut inter Romanos, leviores tamen, in delinquentes contra ju-

ra nundinarum, denunciatae sunt. Senatusconsul-
tum, Edinburgi latum, A. D. Millesimo quingentesi-
mo nonagesimo secundo, jubet, ut reus monopolii, si
semel deliquerit, quadraginta libris Scoticis multetur;
si bis, centum marcis; si ter, ut bona sua publicen-
tur.

MONOPOLIO *fructuum*, hac lege, punito, nonne
mirum est, quod monopolium *soli* non modò impu-
nè exerceatur, sed expressa lege stabiliretur? Agri
perpetuae haeredum seriei constricti, in saecula sae-
culorum extra commercium repositi sunt; terra ipsa
sepulta est; et novus dominus, dum syngraphae no-
men inscribit, *Exegi* (jactat) *monumentum aere peren-*
nius, quod non contractus, non crimina successorum,
diruere possint; nomenque erit indeleibile nostrum. Suc-
cessores tandem haereditatem adeunt, non domini,

10 DISPUTATIO JURIDICA,

sed usufructuarii: Fructus, arbores, omnia absumuntur; cultura negligitur; vectigalia immodica, ad aes alienum solvendum, exacta sunt; veteres arcentur coloni; praedium desertum est,

Triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus:
Frigus iners illic habitant, Pallorque, Tremorque,
Et jejuna Fames: illic et aranea macra,
Esuriens comedit, vae! muscas esfuentes.—Ov. MET.

MINIME opinor haec mala lege Agraria corrigi deberi; minimè vellem grave ut rediret saeculum Gracchi. Censeo autem, legem anti-agrariam, qua agri monopolium sanctitur, qua unusquisque terrae dominus statuere potest, *ne quis unquam fiat dominus*, qua regio Scotiae tota (nec longum tempus) extra commercium arripietur, e codice rescindi
statim

DE NUNDINIS.

statim deberi. Neve abrogatio istius legis remedium satis efficax foret, nisi feuda jam talliata, in jura dominii, sub quibusdam limitibus, prout res sepe habeant, mutarentur.

THESES

42 DISPUTATIO JURIDICA,

THESSIS I.

UTI jus nundinarum longa consuetudine adquiritur, ita et non usu decem annorum, sicut alia jura, amittitur; *L. i. D. b. t.*

THESSIS

THESES II.

TEMPORE nundinarum, negotiatores, et alii
ad nundinas concurrentes, non possunt ibi,
ob civilem causam, conveniri; *L. ux. C. b. t.*

D

THESES

14 DISPUTATIO JURIDICA, &c.

THÈSIS III.

MONOPOLII rei et consci, bonorum publi-
catione, et perpetuo exilio, puniendi sunt;

L. un. C. b. t.

8 AP 67

ANNEXA.

A N N E X A.

I.

*Usucapione non acquiruntur res furtivae et vi possesse,
quarum vitium ad omnes possessores ambulat.*

II.

*In usucapione rerum dies ultimus coeptus pro adimple-
to habetur.*

III.

*In successionibus, filius primogenitus juniores non exclu-
dit.*

IV.

*Testamentum, in quo liberi testatoris praeteriti sunt, ip-
so jure nullum est.*

V.

Periculum rei venditae nondum traditae est emptoris.

VI.

Tutor non auctor potest esse in rem suam.

8 AP 67

